

Віче

Леся Українка

Ще старість не прийшла, а все минуле
не раз мені став перед очима,
і я дивлюсь так пильно, мов боюся,
що більш мені не прийдеться побачить
того садочка спогадів моїх,
що міниться барвистими квітками
при світлі мрій, мов при західнім сонці.
Ось і тепер повстав дитячий спогад
і кличе, й вабить: глянь на мене ще раз!

В дворі старого замчища-руїни
зібрались ми на віче, все поважні,
учені голови, гладенькі й кучеряві,
і віком не малі – якби зложити літа усіх,
либонь, століття вийшло б!
Ми всі були на зборах, всі дванадцять.
Обачні люди, тямили ми добре,
що ми живем у небезпечний час:
поставили сторожу біля брами, –
як хто надійде, щоб давала гасло, –
і раду радили. Таємне товариство
ми закладали, і ніхто з "великих"
до нього доступу не мусив мати.
Зложили всі обітницю врочисту
ховати таємницю до загину.

Яка ж була мета у товариства?
"Мета?" – "великі" вже б не обійшлися
без цього слова, ми ж були щиріші:
в нас не було мети. Було завзяття,
одвага, може, навіть героїзм,
і з нас було доволі. Ще ж до того
була в гурті маленька Жанна д'Арк:
тоненька, блідолиця, голосочок
бринів, немов дзвінок, її очиці
блакитні блискавиці розсипали,
злотистее волосся розвівалось,

мов орифлама. В нас її вважали
за речницю великої снаги.
Вона сиділа в замковій бойниці,
неначе в ніші, і навколо неї
було ще досить неба весняного
в тій рамці кам'яній; західне сонце
вінцем її голівку червонило.
Вона держала слово, і багато
великих слів у ньому поміщалось:
братерство, рівність, воля, рідний край...
Так, так, те все було. А далі слово
змінилося у спів, і вся громада
до дзвінкої промови прилучилась.
О, то були такі "червоні" співи,
яких, либонь, не чув старезний замок
і в ті часи, коли червона кров
йому красила тверді, сиві мури.
"Гартовані ножі" були в тих співах,
а в серці у співців була любов
до тих "великих", що були малими
на бенкеті життя. Летів той спів
геть за зубчаті стіни і котився
зеленими моріжками до річки,
немов хотів поплисти за водою
до вбогих сел, що мріли навкруги...

Зубчата тінь від замкового муру
все довшала, а далі й двір покрила.
В бойниці небо стало темно-синім,
не стало вже червоного віночка
на голові малої Жанни д'Арк,
а ми співали... Раптом наша варта
нам гасло подала: "Гуси, додому,
вовк за горою!" – Все затихло миттю:
"великі" йшли!.. Під муром притаївшись,
ми бачили, як постаті незграбні,
хитаючись та пишучи "мисліте",
блукали по замковому дворі, –
"великі" йшли з веселої беседи.
Ой, видно, шлях був довгий та трудний,
либонь, їм там судилось ночувати...

Таємне віче розійшлося таємно:
скрадалися ніжки маленькі тихо
у темряві; ніхто не озивався:
ручки стискалися мовчки на прощання;
за брамою всі різно подались...

Де ви, мої товариші колишні?
Ми розійшлися, мов стежки по лісі.
Чи ви коли ще згадуєте замок
і всі ті речі, співи, таємниці?
Чи, може, вам - "великим", мудрим людям
тепер уже не до дитячих мрій?..